

Ministerie van Economische Zaken
Ter attentie van Zijne Excellentie de heer H. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

[Ingediend via internetconsultatie.nl](http://internetconsultatie.nl)

Leidschendam/Zeist

30 juni 2017

Kenmerk

17.050

E-mail

vandijken@rndweb.nl

Betreft

Reactie internetconsultatie wetsvoorstel ruimte voor duurzaamheidsinitiatieven

Hooggeachte heer Kamp,

Via deze brief willen de drie brancheorganisaties in de Nederlandse textiel- en kledingsector INretail, MODiNT en VGT reageren op het wetsvoorstel ruimte voor duurzaamheidsinitiatieven. In de consultatie legt u vijf vragen voor, die wij beantwoorden na in deze brief enkele algemene opmerkingen te plaatsen bij het wetsvoorstel.

Algemene visie en invloed sectorconvenanten

Zoals ook door ons aangehaald in het rondetafelgesprek over IMVO-convenanten in de Tweede Kamer op 13 februari 2017, steunen wij de gedachte om via algemene gelding duurzaamheidsinitiatieven te realiseren, in weerzin van eventuele huidige belemmeringen. Wij zien het wetsvoorstel als een kans, om vanaf een bepaald aandeel vrijwillig aangesloten ondernemingen, een duurzaamheidsinitiatief in die gevallen waar dat passend is, verbindend op te leggen aan overige, niet-deelnemende ondernemingen. Volgens ons is het belangrijk dat sectorconvenanten onder de reikwijdte van het wetsvoorstel vallen. Of dat mogelijk wordt, is ons onvoldoende duidelijk.

Zoals u omschrijft in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel, is één van de uitdagingen in de textiel- en kledingsector het realiseren van leefbare lonen in productielanden. Hogere lonen zullen een groter of kleiner effect hebben op de prijs van een kledingstuk voor de consument. Samenwerking tussen ondernemingen en andere partijen is noodzakelijk om een leefbaar loon te realiseren. Deze samenwerking kan potentieel in strijd zijn met de mededingingsregels, vanwege het 'negatieve' effect dat de prijs die berekend wordt aan de consument hoger zal liggen. In het geval een groep ondernemingen wil samenwerken op kleine schaal, bijvoorbeeld bij één of enkele fabrieken, is sprake van een klein duurzaamheidsinitiatief. Mededingingsregels staan dit mogelijk in de weg, maar uw wetsvoorstel kan hierin helaas geen soelaas bieden. Uw wetsvoorstel beoogt te regelen dat initiatieven "voor een ieder" gaan gelden. Voor deze kleinschalige initiatieven, blijft de beleidsregel mededinging en duurzaamheid gelden, waarbij onder meer getoetst moet worden of voldoende concurrentie overblijft. Dit wetsvoorstel is daarmee dus gericht op duurzaamheidsinitiatieven met een breed draagvlak, maar moet onzes inziens wel voldoende ruimte blijven bieden voor kleine initiatieven met een beperktere omvang en invloed op de concurrentie(parameters). De vrijstellings- en ontheffingsbepalingen in het wetsvoorstel zijn hierbij van belang.

Inzake de sectorconvenanten die al zijn gesloten, is het echter de vraag of zij in aanmerking kunnen komen voor algemene gelding. Op voorhand zijn deze convenanten niet in strijd met de

mededingingsregels. Hier is tijdens onderhandelingen ook nadrukkelijk op gelet. In de uitvoering echter, zal wel sprake kunnen zijn van belemmeringen door bijvoorbeeld de mededingingswet. De vraag is daarmee of het voorstel zich daadwerkelijk leent voor het geven van algemene gelding aan een breed gedragen sectorconvenant of onderdelen hiervan? De vraag is verder of deelname van de overheid aan een sectorconvenant, zoals in het geval van het convenant 'Duurzame kleding en textiel', het omzetten naar een ministeriële regel al dan niet bemoeilijkt of onmogelijk maakt.

Initiatiefnemers in multistakeholdersetting

Wij zijn van mening dat de partij die een voorstel indient voor algemene gelding, enerzijds zelf moet beschikken over handelingsperspectief en anderzijds op voorhand draagvlak moet organiseren onder alle partijen. Met name die partijen (lees: ondernemingen) die in hun handelen gereguleerd gaan worden door de algemene gelding. Met dit laatste bedoelen wij dat wat ons betreft louter een verzoek kan worden ingediend, als dat verzoek gesteund wordt door op voorhand alle primair belanghebbenden die een bijdrage moeten leveren (ondernemingen, consumenten en maatschappelijke organisaties) gezamenlijk. Zo niet, dan voldoet het automatisch niet aan draagvlak. Daarmee wordt uitgesloten dat slechts één partij een verzoek tot algemene gelding kan indienen en tegelijk automatisch gezorgd voor draagvlak in alle geledingen. Het kan wat ons betreft dus niet zo zijn, zoals voorgesteld, dat iedereen die een duurzaamheidsinitiatief heeft, deze ook kan indienen. Ook hier geldt echter de vraag welke mogelijkheden of onmogelijkheden uw wetsvoorstel biedt, als de (rijks)overheid al één van de partners in het initiatief is.

Inzake de rol van de consument, onderschrijven wij wat u in uw memorie bij het wetsvoorstel schrijft. Draagvlak onder consumenten moet worden aangetoond, maar directe betrokkenheid van consumentenorganisaties is niet noodzakelijk of alleen op afstand. Uiteindelijk vertegenwoordigen ook maatschappelijke organisaties belangen van de burger.

Rol van de Staten Generaal

Wij hebben vragen bij de eindfase van het proces en de rol van de Staten Generaal hierin. Als het parlement na het proces van toetsing en belangenafweging gevraagd wordt een oordeel te vellen over de uiteindelijke regeling, kan zij verzoeken om wijziging van die regeling. Dan zal de verantwoordelijke minister de regeling bespreken met de verzoekende partijen (de initiatiefnemers). Zij moeten zich kunnen vinden in de wijziging, maar tegelijkertijd blijft het de minister "die besluit of de regels gesteld worden en hoe deze uiteindelijk komen te luiden." Ons voorstel is dat als de initiatiefnemers zich niet herkennen in de door minister of parlement gewijzigde regels, daarbij ook geen sprake meer is van een zelfreguleringsinitiatief. Het eindoordeel ligt dan dus bij de initiatiefnemers en niet bij Staten Generaal of minister. Wij begrijpen dat dit op gespannen voet kan staan met de totstandkoming van wet- en regelgeving, maar het is dan ook juist niet de bedoeling om overheidsregels te maken. De basis is zelfregulering. De vraag is ook hoe een eventueel verzoek kan worden ingetrokken.

Antwoorden op de voorgelegde vragen

De vragen die door u in de consultatie zijn voorgelegd:

1. *In het wetsvoorstel is een brede definitie van duurzaamheid opgenomen: 'ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen'. Graag horen we of deze voldoet, en zo niet, welke definitie u voor ogen zou hebben.*

Wij zijn voorstander van een brede definitie van duurzaamheid, maar ingekaderd in de internationale conventies. Wij zijn echter van mening dat deze definitie voor initiatieven 'hier'

beperkter moet worden uitgelegd, dan initiatieven 'elders'. Zo vallen arbeidsrechten wat ons betreft zeker onder het begrip van duurzaamheid buiten Nederland, maar vinden wij het onwenselijk als arbeidsvraagstukken binnen Nederland onder de reikwijdte van het wetsvoorstel zouden vallen. Het gelijke geldt voor bijvoorbeeld betalingsgedrag tussen ondernemingen. Beide onderwerpen worden in het maatschappelijke debat nogal eens onder de noemer 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' gebracht, maar zo een brede definitie leidt tot verwatering van dit begrip en daarmee verwatering van handelingsperspectieven. Handelsrelaties tussen ondernemingen binnen Nederland en relaties tussen ondernemingen en hun werknemers binnen Nederland behoren niet onder de definitie van dit voorstel te vallen.

- 2. Het wetsvoorstel stelt dat er 'voldoende' draagvlak moet zijn voor een verzoek, onder degenen voor wie het verzoek gevolgen heeft (ondernemingen, consumenten en onder maatschappelijke organisaties). Het is aan de verantwoordelijke bewindspersoon te bepalen wanneer er voldoende draagvlak is, waarbij de toelichting duiding geeft. Wanneer vindt u dat er sprake is van 'voldoende' draagvlak voor een verzoek? Wat moet hierover in het wetsvoorstel worden opgenomen?*

Hierin zijn twee zaken van belang. Zoals hierboven aangegeven in onze brief, moeten wat ons betreft een verzoek bij de minister altijd worden ingediend door alle primair belanghebbenden in een multistakeholdersetting. Dat betekent niet dat in elke geleding alle leden daarvan positief moeten zijn, maar wel dat elke geleding bij het verzoek betrokken is en dat dit verzoek mede namens hen wordt ingediend. De betrokkenheid van partijen kan per sector en initiatief verschillen. Het advies 'IMVO-convenanten' van de SER uit 2014 kan wellicht een leidraad geven om voorwaarden te stellen aan wat begrepen moet worden onder een multistakeholdersetting. Een tweede punt is dat nogal eens discrepantie bestaat tussen de wens en visie van burgers en hun gedrag als consument.

Die partijen die niet het handelingsperspectief hebben, zouden niet eigenstandig een verzoek tot algemene gelding moeten kunnen indienen.

- 3. De ACM krijgt de mogelijkheid advies te geven over de markteffecten van een ingediend initiatief op basis van de beschrijving in het verzoek. In de toelichting staat dat de regering daarnaast advies in kan winnen bij andere organisaties, zoals het Planbureau voor de Leefomgeving. Hoe zou de adviserende fase volgens u vorm moeten krijgen en wie moet daarbij worden betrokken?*

Geen specifieke opmerkingen.

- 4. Het wetsvoorstel beoogt een optimale balans te vinden tussen zorgvuldigheid en snelheid in het tot stand brengen van duurzaamheidsinitiatieven. Hoe kan deze balans verder worden verbeterd?*

Afhankelijk van de omvang en reikwijdte van het initiatief moet ruimte bestaan voor een zwaardere, dan wel lichtere draagvlaktoets. Een lichtere draagvlaktoets volstaat, als op voorhand de reikwijdte van het initiatief helder is gekaderd. De procedure voor de totstandkoming van een initiatief moet snel en transparant zijn. Niet in de laatste plaats, omdat van de besluitvorming over algemene gelding, ook een financieringsvraag gekoppeld kan zijn. Zo moet er ruimte zijn om snel in te spelen op bijvoorbeeld 'call for proposals' van de Europese Commissie, waarbij financiering wordt verstrekt om initiatieven te ondersteunen. Als niet snel bekend is of een initiatief algemene gelding kan krijgen (a), dan wel voldoende 'speelruimte' in relatie tot mededingingsregels (b), kan het zijn dat het voorstel wordt gevat in regels, maar de noodzakelijke financiering al vergeven is aan andere initiatieven.

5. *Regelingen die op basis van het wetsvoorstel tot stand komen, blijven bestaan tot een expliciet besluit genomen wordt de regeling te stoppen of deze in sectorspecifieke wetgeving op te nemen. De regelingen worden wel standaard geëvalueerd. Aan de regeling kan ook een maximale duur (5 jaar, 10 jaar) worden verbonden. Om de regeling te verlengen zou de procedure dan opnieuw moeten worden doorlopen. Wat heeft uw voorkeur?*

Onze voorkeur heeft dat elk initiatief op voorhand evaluatiebepalingen bevat, waarbij verlenging van een initiatief mogelijk is als alle indieners van een verzoek –dus zij betrokken bij de start– hier mee instemmen. Het is dus aan de minister en andere partijen om hier gezamenlijk over te besluiten. Bestaat geen overeenstemming over verlenging, dan zal opnieuw een procedure gestart moeten worden.

Steun voor het wetsvoorstel

Zoals benoemd in de inleidende opmerkingen bij deze brief, steunen wij de gedachte achter uw wetsvoorstel. Het stellen van regels waarmee een breed gedragen duurzaamheidsinitiatief voor een ieder gaat gelden, omdat partijen dit niet of alleen beperkt kunnen realiseren, steunen wij met de gemaakte opmerkingen. Tot slot, kunnen wij ons voorstellen dat de Sociaal-Economische Raad gevraagd wordt een adviserende en ondersteunende rol te spelen voor initiatiefnemers in de eerste jaren van toepassing van het wetsvoorstel.

Hoogachtend,

Femke den Hartog
INretail

Peter Koppert
MODINT

Jeroen van Dijken
VGT